

Başvuru Numarası : 2024/2684
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.04.2025/53
Karar Numarası : 2025/232
Başvuran : A.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Silifke M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda sesli ve görüntülü telefonda aynı zamanda vasisi olan nişanlısı ile görüştüğü gerekçesiyle kendisine haksız yere disiplin cezası uygulandığı; ağız ve diş sağlığıyla ilgili sorunlar yaşadığı için yemek yemede zorlandığı, bu konuda sağlık hizmeti almasının engellendiği yönündeki iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Adana 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Silifke M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil geldiğini,

b. Önceki cezaevinde nişanlısı S.Ü. ile telefonda her gün görüşmesine rağmen halen bulunduğu ceza infaz kurumunda aynı zamanda vasisi olan nişanlısıyla görüştüğü gerekçesiyle disiplin cezası verilerek bir ay süreyle telefon görüşme hakkının askıya alındığını,

c. Ağzında sekiz dişi kaldığı için yemek yerken zorlandığını ve yeterince beslenemediğini,

ç. Kurum revirinden Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiğini, röntgen sonucuna göre implant yapılması için Mersin Üniversitesi Hastanesine yönlendirildiğini fakat refakat eden infaz koruma memurunun sevkine engel olduğunu,

d. Bu olaydan dolayı protesto amacıyla yemek yemediğini iddia ederek, mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

3. Muhatap Silifke M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün yazılı cevabında özetle:

a. Başvuranın ağız ve diş muayenesi için Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine götürüldüğünü, burada implant tedavisi yaptırmak istediğini söylediğini, Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde implant tedavisi yapılamadığı için Başvuranın tekrar Kuruma getirildiğini, bilahare gömülü diş çekimi için Mersin Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesi Çene Cerrahisi Polikliniğine götürüldüğünü,

b. Başvuranın tedavisi için sık aralıklarla Mersin Diş hekimliği Fakültesine gitmesi gerektiğinden, geçici

olarak Mersin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakline ilişkin yazışmaların yapıldığını,

c. 28/8/2024 tarihinde, saat 22.48 sıralarında Başvuranın annesine ait telefonu arayarak görüşme yaptığı sırada, kimliği belirlenemeyen bir başkasıyla konferans yaptığının tespit edildiği, görüşme listesinde olmayan biriyle konferans yaparak görüştüğü için hakkında disiplin işlemi başlatıldığını,

ç. Başvuranın savunmasında görüştüğü kişinin vasisi olduğunu söylediğini, fakat vasi atanma talebinin 5/9/2024 tarihinde, görüşmenin ise 28/8/2024 tarihinde yapıldığını,

d. Görüntülü ve sesli görüşme kabinlerinde uyulması gereken kurallara aykırı davrandığı için Başvurana 11/9/2024 tarihli ve ... sayılı kararla, *"1 ay süre ile haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama"* cezası verildiğini,

e. Başvuranın disiplin cezasına karşı Silifke İnfaz Hakimliğine itirazda bulunduğunu ve İnfaz Hakimliğince itiraz başvurusunun reddedildiğini,

f. İnfaz Hakimliğinin kararına karşı Silifke 1. Ağır Ceza Mahkemesine yapılan itirazın da reddedildiğini ve disiplin cezasının kesinleşerek infaz edildiğini belirtmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuran cevap sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Yargı yetkisi"* başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın *"Mahkemelerin bağımsızlığı"* başlıklı 138'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

7. Anayasa'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesi şu şekildedir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40’ncı maddesi: (1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.” şeklinde;

“Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası: “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir. (...)” şeklinde;

"Karar türleri" başlıklı 65’inci maddesi: "Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir." şeklinde;

“Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi ise: “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” şeklindedir.

Başvuranın vasisi olan nişanlısı ile görüşmesine izin verilmediği ve haksız disiplin cezası uygulandığı iddialarına ilişkin olarak;

12. Başvurunun bu kısmı, başvuranın nişanlısı ve aynı zamanda vasisi olan S.Ü. ile telefon görüşmesi yapmasının engellendiği ve bu görüşmeden dolayı kendisine haksız şekilde disiplin cezası verildiği iddialarına ilişkindir.

13. Muhatap kurumca gönderilen belgelerin incelenmesinden; Başvurana 1 ay süre ile haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası uygulandığı, söz konusu disiplin cezasına karşı Silifke İnfaz Hakimliğine itiraz edildiği, Silifke İnfaz Hakimliğinin D. No:... , Karar No:... sayılı kararıyla itirazın reddine karar verildiği, İnfaz Hakimliğinin kararına karşı Silifke 1. Ağır Ceza Mahkemesine itiraz yoluna başvurulmuş ise de bu başvurunun da 25/11/2024 tarihi ve ... D. İş sayılı kararla reddedildiği anlaşılmıştır.

14. Başvuranın iddia ve talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun’un 17’inci maddesinin dördüncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 40’inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun Yönetmelik’in 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereği Kurumun görev alanına girmediği ve inceleme şartlarını taşımadığı gerekçesiyle kabul edilmez

olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın yeterli sağlık hizmeti alamadığı ve diş tedavisini yaptıramadığı iddialarına ilişkin olarak;

15. 13/10/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B. No: 44369/02, K.T: 20.01.2009, para. 58). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov/Ukrayna*, B. No: 5406/07, 2/10/2018, para. 76).

17. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma devletin pozitif yükümlülüklerindendir. Mahpusların özgürlüğünden alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94).

18. Ceza infaz kurumunda tutulan mahpuslar bakımından Anayasanın 17'nci maddesi devlete, kişilerin insan onuru ile bağdaşır koşullarda tutulmalarını sağlama ve infazın yöntemi ile infaz sürecindeki davranışların mahpusları ceza infaz kurumunda kalma dolayısıyla zorunlu olarak ortaya çıkan sıkıntı ve üzüntü seviyesinden daha fazla bir ıstıraba maruz bırakmama pozitif yükümlülüğünü yüklemektedir (AYM, *Mete Dursun*, B. No: 2012/1195, 18/11/2015, para. 87).

19. Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin hasta olmaları durumunda devletin kontrolü altında tuttuğu bu kişilere gerekli tıbbi yardımı sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün hiç veya gerektiği gibi yerine getirilmemesi sonucunda kişinin yaşamı veya vücut bütünlüğü bakımından tehlike arz eden acil bir duruma, ağır veya uzun süreli bir acı çekmesine sebebiyet verilmiş olması, belirtilen sonuçlar ortaya çıkmamakla birlikte kişinin tıbbi yardımdan mahrum kalmış olması nedeniyle yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissinin - olayın kendine has koşulları çerçevesinde- insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele düzeyine ulaşacak ciddiyette olması hâlinde Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği kabul edilebilir. Bu kapsamdaki değerlendirmede kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasına bağlı dezavantajlı konumunun da dikkate alınması gerekir (AYM, *Hayati Kaytan*, B. No: 2014/19527, 16/11/2016, para. 44).

20. Başvuran, diş rahatsızlığı yüzünden yemek yiyemediğini ve diş tedavisinin yapılması için sevk işlemlerinin yapılmadığını iddia edilmektedir.

21. Muhatap Kurumca gönderilen belgelerin incelenmesinden, başvuranın 4/11/2024 tarihinde Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Diş Polikliniğine sevk edilerek ağız ve diş muayenesinin yaptırıldığı, başvuranın dişlerine implant tedavisi yaptırmak istemesi üzerine diş hekimi tarafından Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde implant tedavisi yapılmadığının ifade edildiği, başvuranın talebi üzerine 11/12/2024 tarihinde yeniden Silifke Ağız ve Diş Sağlığı Merkezine sevk edildiği ve yapılan muayenesi sonucunda "*Hastanın ağzında çene kemiği içerisinde bir çok kalmış kök bulunduğu, bu işlemlerin tek seansta yapılmasının mümkün*

olmadığı" belirtilerek başvuranın Mersin Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesine sevkinin uygun görüldüğü, başvuranın dış tedavisi nedeniyle sık aralıklarla Mersin'e gitmesi gerektiği gözetilerek Muhatap Kurumca başvuranın Mersin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli için Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü nezdinde talepte bulunulduğu, bilahare 6/1/2020 tarihli ve 172 sayılı Genelge hükümleri gereğince Silifke Cumhuriyet Başsavcılığından başvuranın Mersin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geçici naklinin talep edildiği ve başvuranın 27/12/2024 tarihinde gerekli tedavisinin yapılması için Mersin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geçici naklinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

22. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve konuya ilişkin içtihatlar çerçevesinde yapılan değerlendirmede; başvuranın dış rahatsızlığı için sevk edildiği ilk aşama sağlık merkezinde muayenesinin yaptırıldığı ve bu merkezde tedavisinin mümkün olmaması nedeniyle Mersin Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesine sevk edildiği ve tedavi süresince geçici olarak Mersin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin de yapıldığı, muhatap kurumca başvuranın dış tedavisi için gereken sevk ve diğer işlemlerin makul bir sürede yerine getirildiği, muhatap kuruma izafe edilebilecek herhangi bir ihmal veya gecikmenin söz konusu olmadığı, dolayısıyla başvuranın sağlık hizmetlerine erişimi bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/4/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye

